

IV JORNADA DEL LITORAL: ESPAIS BLAU-VERDS DEL LITORAL METROPOLITÀ PLA ESTRATÈGIC LITORAL METROPOLITÀ DE BARCELONA

11 DE NOVEMBRE 2004

Auditori Consorci EL FAR

Aquestes notes no són una acta de la Jornada, només recullen comentaris interessants com a punt de partida dels treballs ulteriors del Pla estratègic litoral, complementàries a les ponències i presentacions lliurades pels mateixos participants (per comentaris i suggeriments xalabarder@mcrit.com).

PRESENTACIÓ

Sr. Jordi Sales. President Consorci EL FAR

Els espais *blau-verds* són espais naturals que arriben arran de mar o molt propers i per tant situats entre els parcs naturals d'aquest litoral i el mar. Són molt heterogenis: alguns són espais naturals ben conservats, altres estan degradats però tenen possibilitats de recuperació i alguns poden ser recreats de nou. Altres poden ser espais agrícoles o espais molt antropitzats, fins i tot urbans però amb interès sociocultural.

ELS ESPAIS BLAU-VERDS DEL LITORAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA.

CARACTERITZACIÓ DEL TERRITORI

Sr. Sito Alarcon, Director de Projectes Ambientals de Barcelona Regional

Els espais naturals del litoral metropolità presenten problemàtiques urbanístiques (ocupació del sòl), de mobilitat (infraestructures), paisatgístiques (degradació), socioeconòmiques (alta especulació) i pressió de les activitats econòmiques (pesca, indústria, turisme), i culturals (pèrdua d'identitat). En molts casos es tracta d'espais fluvials amb problemàtiques ambientals i hídriques; i tanmateix, el propi medi marí pateix contaminació i un alt grau d'artificialització costera. Es tracta també d'un litoral molt divers i amb contrastos, amb llocs d'alt valor ambiental i paisatgístic (delta del Foix, Baix Llobregat, Cinc Sènies, Riera Baixalta, delta de la Tordera, Les Torretes a Calella, la posidònia de Mataró, etc.), així com d'altres altament degradats; amb algunes de les platges més concorregudes del país i problemes de manteniment derivats, o zones agrícoles amenaçades per la immobiliària.

Sovint aquests espais tenen un paper important com ecotó (per tan gran biodiversitat). Ofereixen una clara reserva de territori. Tenen un paper d'espais coixí. Són espais dinàmics i per tant, molt atractius des del punt de vista ambiental i paisatgístic. Tenen un enorme paper vertebrador dins del territori: cultural, lleure, sensibilitzador. Són menys mediàtics que els espais naturals, i fins i tot per la seva pressió, força més vulnerables. La proximitat a les zones urbanitzades els suposa una amenaça. La seva importància rau en la seva estratègia i no només en el seu valor intrínsec.

La presentació reflexiona al voltant de si és possible l'urbanisme sostenible, i parla de la necessitat d'impulsar la connectivitat ecològica i la preservació del litoral. Defineix alguns conceptes i fa propostes al respecte.

1. Permeabilitat ecològica

Qualitat de l'entorn que possibilita i facilita els moviments ecològics a través seu.

Mantenir les continuïtats i millorar la qualitat ecològica de la matriu territorial.

2. Fragmentació per efecte de barrera

Qualitat de l'entorn que dificulta o impedeix els moviments ecològics a través seu.

Evitar o minimitzar els efectes de barrera i repermeabilitzar la matriu territorial

3. Temps

La vida es dóna a una escala temporal: a curt, mig llarg i molt llarg termini

Segons l'enòleg Richard TT Forman i els seus conceptes de trama, mosaic i connectors, connectar no significa una unió física, sinó una certa probabilitat. S'ha de facilitar la permeabilitat ecològica, i evitar la fragmentació per efecte barrera.

Com actuar? No ha de ser un PEIN 2, sinó per un tractament de la xarxa hidrogràfica i els usos del sòl. Caldria la participació de totes les escales administratives: Ajuntaments, Diputació, Generalitat, i mesurar la intervenció a la necessitat de cada cas: alguns necessiten només intervenció d'higiene, d'altres s'han de projectar per laminar inundacions. En molts casos seran necessaris intervencions per tal de millora la connectivitat entre les infraestructures. Així doncs, prevenir i intervenir. El cost total la recuperació del Besòs va estar al voltant dels 42 milions d'euros i els resultats han estat més que òptims.

Protecció, restauració i gestió dels espais blau-verds:

- Hi ha poc temps per actuar i cal comprendre com a prioritat la intervenció sobre aquests espais: "cal prendre decisions urgentment ja que són espais molt singulars i llaminers".
- Cal urgentment avaluar el seu paper, delimitar-los per tal de disposar d'una planificació completa per poder dur a terme una gestió racional d'aquests espais.
- Un dilema: és necessari un Pla Director d'espais connectors? O només cal un Pla Especial on s'apliquin les normatives ambientals i territorials existents?
- La connectivitat, com a concepte ecològic, està prou protegida a les lleis actuals?
- Aplicació rigorosa i compliment de la legislació i dels criteris de planificació existent: Llei de Costes, Llei d'Urbanisme, Llei d'Aigües, Planificació Hidrològica, Pesca, etc. Alguns d'ells són elements de gestió.
- És necessari crear xarxa dels espais connectors litorals (i més enllà dels connectors del país)

Són espais agraits on es poden dur a terme projectes ambientals de recuperació. Cal aplicar estratègies innovadores i imaginatives per tal de millorar la connectivitat, el sanejament de les aigües generant zones humides, tractament de zones inundables, green way, etc. mitjançant plans de restauració o amb eines com la necessària llei del Paisatge.

ELS PARCS NATURALS DEL LITORAL COM A MARC DE REFERÈNCIA

Sr. Ramon Espinach, *Cap de l'Oficina Tècnica de Parc Naturals, Diputació de Barcelona*

La xarxa de Parcs de la província de Barcelona inclou 94 municipis i 13 parcs gestionats directament per la Diputació de Barcelona o mitjançant consorcis amb els ajuntaments. En total 102.674 ha. d'espais naturals, agrícoles i forestals, amb 25.900.000 euros de pressupost. El 22,5% del territori de l'àrea metropolitana, on hi viu el 70% de la població de tota Catalunya, està protegit i gestionat pel món local.

Des dels anys 70 hi ha hagut grans transformacions urbanístiques amb una planificació feble del que era no urbà o no urbanitzable. El 1972 es va establir la protecció del primer parc: Pla Especial del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. D'ençà s'han realitzar fins a 70 transformacions puntuals.

Cal dotar de valor els espais lliures:

- Reconèixer els valors propis (paisatgístics: natural, cultural, humà)

- I el que representa per a la resta del territori com a escenari

Creació d'actuacions i mesures per portar-ho a terme. La gestió d'un espai ha d'incloure:

- Programa de conservació i tractament físic: control del planejament, plans de prevenció i restauració, adquisició de sòl, seguiment de paràmetres.
- Foment i participació: Òrgans de participació, convenis de col·laboració amb entitats públiques i privades, política agrícola, forestal, de serveis, d'habitatge i cultural i infraestructures.
- Ús públic: Creació i manteniment d'equipaments i programes d'ús públic: Cercle d'Amics dels parcs naturals, programa Viu el Parc, publicacions, presència mitjans...
- Educació ambiental i recerca: Programes pedagògics, equipaments, línies de recerca científica i estudis territorials.
- Inversió en el territori: Recursos humans i mitjans materials i econòmics.

La Xarxa té un Pla de Protecció aprovat, que inclou gairebé tots del espais PEIN i alguns de la xarxa de conservació de la UNESCO. El cost mitjà de conservació és de 80 euros /ha.

Futur:

- Sotmesos a tràmits de revisió del Pla (Collserola). Integrar les connexió, ampliar l'àmbit? Donar els connectors d'un altre estatut que els permeti ser protegits. Pla Director d'espais connectors
- Estudis de detall en les entregues de àrees verdes i zona urbana
- Seguir treballant en el consens social

EXEMPLES D'ESP AIS BLAU-VERDS AL LLEVANT DE BARCELONA

Malgrat de Mar: Pla de Grau i la Tordera

Sr. Jordi Vila, Tècnic de Planificació Territorial de l'Ajuntament de Malgrat de Mar

El Delta de La Tordera és un espai que presenta una degradació ambiental tan severa que dificulta la seva percepció com a un dels espais lliures amb majors valors ambientals de les comarques del Maresme i La Selva. És un espai humit de gran fragilitat ecosistèmica i de vital importància per a les aus migratòries. El Pla de Grau és l'hemidelta dret de la Tordera, al municipi de Malgrat de Mar. Constitueix unitat territorial no reconeguda, espai límit de comarca, de província, on moltes administracions tenen competències concurrents.

- El Delta de la Tordera constitueix una sola unitat geomorfològica i biogeogràfica que té una extensió aproximada de 8 km².
- El Delta és sovint indestriable de la conca hidrogràfica
- El Pla de Grau, a més dels valors ambientals positius locals té una importància clau en assegurar la connectivitat de diferents espais protegits a escala meso i macro.
- És un espai que en molts aspectes requereix una atenció supramunicipal.

Hi ha 17.000 residents al terme, que augmenten a 50.000 a l'estiu i que condicionen les despeses municipals. Pateix problemes d'intrusió salina.

Principals causes dels impactes:

- Contaminació de les aigües i abocaments.
- Sobre-explotació de recursos hídrics, salinització.
- Usos del sòl inadequats; ocupació del domini públic, càmpings damunt zones d'alt valor ecològic, etc.
- Línies elèctriques resseguint la cota; camp de tir; espigó a la desembocadura.

- Pèrdua de biodiversitat i introducció d'espècies.

L'agricultura continua essent l'activitat protagonista al pla. És un sector rendible i amb bones perspectives de creixement. Els agricultors gestionen i protegeixen el Pla de Grau.

Està afectat per normes subsidiàries del 1982, un Pla General del 1990, on s'apuntava a la preservació del delta, però acceptant la presència dels càmpings i urbanitzacions en sòl forestal. El Pla Territorial General de Catalunya del 1995 estableix un creixement de Tordera "respectuós". La proposta de Pla Territorial Metropolità de Barcelona és la de mantenir aquest espai com a verd estructural de la segona corona amb una clara funció de connector d'espais naturals. El Pla d'Acció Ambiental de l'Agenda 21 contempla la preservació de l'entorn de la Tordera i altres espais de ribera, platges i zona forestal. Actualment hi ha un projecte de Restitució Ambiental del Delta de la Tordera redactat conjuntament per l'Ajuntament i la demarcació de Costes, que preveu la recuperació del domini públic a la zona més propera a la desembocadura i la seva restitució ambiental. També està previst la transformació de l'actual Camí de la Pomerada en un Passeig tou.

El Pla d'Ordenació Urbana Municipal aprovat provisionalment aposta per contenir el creixement. El PDUSC, per la seva banda, tot i que no suposa una solució integral per al Delta de la Tordera, és el primer reconeixement normatiu supramunicipal de la necessitat d'intervenció immediata en el delta.

Mataró: Riera d'Argentona, Cinc Sènies i Parc Forestal

Sra. Quiteria Guirao, Consellera-Delegada de Ciutat Sostenible de l'Ajuntament de Mataró

Mataró té encara molt espai no urbanitzat. Les propostes d'espais a protegir són:

- **Conca de la riera d'Argentona:** envoltada de polígons industrials, rutes de lleure (ajudes de la Diputació), era una antiga via de comunicació. Està sota la titularitat de l'Agència Catalana de l'Aigua. L'entitat gestora és el Consell Comarcal del Maresme. L'estratègia municipal en relació a aquest espai és:
 - Que l'ACA constitueixi, amb els municipis que conformen la unitat territorial de la riera, un marc de coordinació, reflexió i actuació.
 - Col·laborar en l'estudi i la difusió de la vegetació de ribera *PROJECTE ALOC*
 - Facilitar la regeneració dels pous fent moratòria d'extracció d'aigua per al consum
- **Parc Forestal:** inclòs en el Pla Especial del Parc Natural el Montnegre i el Corredor amb caràcter complementari i a la vegada és un Forestal catalogat d'Utilitat Pública (Forest CUP 49). Té una funció de lleure periurbà. L'estratègia municipal en relació a aquest espai és:
 - Desenvolupar el Pla Director redactat per impulsar el Parc com a porta d'entrada del Parc Natural.
- **Espai agrari Cinc Sènies-Mata-Valldeix i riera de Sant Simó:** En redacció el Pla Especial de millora rural i desenvolupament agrícola, així com la futura aplicació del Pla Director del Sistema Costaner. 500 ha protegides (el més gran de l'Àmbit metropolità). Ha demanat passar de C1 a C2 com a polígon bloquejat pel PDUSC. L'estratègia municipal és:
 - Dotar d'un instrument de gestió pública el futur Pla Especial de millora rural i desenvolupament agrícola.
 - Promoure el coneixement d'aquest territori.

Badalona: Els torrents de la Font Santa, Amigó, Ros i Canal

Sra. Muntsa Niso, Regidora Medi Ambient, Sostenibilitat i Habitatge de l'Ajuntament de Badalona

Els espais blau-verds proposats pel municipi de Badalona corresponen als torrents i rieres ja que, un cop recuperats poden fer la funció de connectors biològics i espais d'enllaç entre la serralada de Marina i el mar. Tenen un total de 17 km de rieres, més 50 km de torrents perpendiculars, moltes d'elles en mal estat. S'han utilitzat tradicionalment com a abocadors (abans també claveguera oberta), horts i ocupacions il·legals. A més, s'hi afegeix el perill d'inundacions.

Cal preservar la memòria paisatgística territorial. Recuperar les rieres per recuperar el potencial com a espai natural, espai d'oci, capacitat de drenatge, i funció de tallafocs.

Com? Fases de treball:

1. Eradicar horts i barraques (eliminar la colonització de les rieres). Vigilància continua
2. Retirar colonització vegetal
3. Potenciar la vegetació natural
4. Replantar, i introduir biodiversitat
5. Manteniment
6. Pla quadriennal de gestió de rieres (en curs)

Exemples de bones pràctiques:

- Torrent de l'Amigó: 3 intervencions a la font, curs mig i part baixa: retirar vegetació oportunista, senyalització, reforç d'arbrat i arbustos. Cost: 36.000 euros.
- Recuperació integral de la platja -zona Lejia Conejo: Platja molt urbanitzada, però amb un potencial de recuperació important. S'ha fet la recuperació la platja, descontaminació de la sorra, retirada del mur artificial, col·locació d'esculls marins i recuperació de la praderia de posidònia. S'ha comptat amb ajuts del Ministerio.

EXEMPLES D'ESPais BLAU-VERDS AL PONENT DE BARCELONA

Barcelona: Programa de Gestió Integral del litoral de Barcelona

Sra. Montse Rivero, Cap del Programa de Gestió Integral del Litoral de Barcelona, Institut Municipal de Parcs i Jardins

El front litoral de Barcelona a té 12 km de llargada (53% Port de Barcelona), 4,2 km de platges, 96 ha. de zona verda (81 ha. de parcs i jardins i 15 ha. de verd d'acompanyament)

El Port de Barcelona, la part més antiga, restava obsoleta per a les necessitats dels ports comercials i gràcies a la seva centralitat va ser transformada, als anys 80 i 90, en el principal espai lúdic litoral de la ciutat. La resta del recinte portuari té usos diferenciats (esportius, comercials).

La resta de franja litoral de Barcelona, llevat de l'àrea del Fòrum, hi ha platges que pertanyen als districtes de Ciutat Vella i Sant Martí.

Els espais lliures d'urbanització que trobem al llarg del Litoral de Barcelona són bàsicament:

- Façana litoral de Montjuïc (molt intervinguda des d'antic: prehistòria, laietans, romans, etc.). La muntanya de Montjuïc és l'espai blau-verd més interessant de Barcelona. L'any 2003 l'Ajuntament va fer una mesura de govern amb la intenció de preservar aquesta zona i actualment està treballant conjuntament amb el Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya per protegir la colònia urbana de xoriguers (*Falco tinnunculus*).

- Passeig marítim continuat des de Ciutat Vella a Sant Martí: la Barceloneta va recuperar la seva façana amb l'aplicació de la llei de costes en els anys 80
- Parcs i jardins urbans situats a primera o segona línia
- Zoo marí i parc annex (en projecte)
- Recinte Fòrum
- Parc dels Esculls (esculls artificials a Barcelona, acabat a l'octubre).

És important que a ciutat existeixin espais verds consolidats i de certa superfície que serveixin de nòduls de recarrega biològica per als espais verds de més recent constitució.

El Prat de Llobregat: Parc Litoral del Delta

Sr. Sergi Alegre, Tinent d'Alcalde d'Urbanisme de l'Ajuntament del Prat del Llobregat

- El creixement del Port (un 20%) i el desviament del Llobregat han estat projectes encetats amb molt rigor. S'ha creat una **nova platja**, que estarà realimentada pel Port. S'ha creat una bossa de sorra que la mateixa dinàmica litoral recol·locarà, segons les previsions dels models teòrics.
- Hi ha una **platja tancada** per a permetre la reproducció del corriol camanegre (*Charadrius alexandrius*) dins l'espai de protecció ZEPA.
- **Parc Delta del Llobregat:** l'allargament d'una 3ª pista amb l'eliminació de 20.000 arbres. Van haver d'expropiar per valor d'uns 27 milions d'euros al seu propietari.

Al gener s'aprovarà el Pla Especial (consens AENA- Ajuntament), per a què la pineda de Can Camins sigui un espai d'oci-parc. Hi ha també parcel·les militars i d'altres propietats privades que hauran de ser incloses en el pla de gestió. Es contempen 4 restaurants amb concessions públiques i altres 3 més grans amb centre d'activitats nàutiques. Tot amb un accés públic controlat. També es projecta un parc dels esculls.

Viladecans: Can Sabadell, Remolar, Sant Climent i Murtra Reguerons

Sr. Joan Ramon Lucena, Tècnic de Medi Ambient de l'Ajuntament de Viladecans

Hi ha una conjugació entre parc agrari i parc litoral. Per aquest territori transcorre una xarxa de més de 70 km de corredors hídrics. L'aigua és fonamental per l'agricultura però també, l'augment de la impermeabilització d'aquesta plana deltaica ha causat inundacions molt perjudicials.

Algunes solucions no han estat idònies: la riera de Sant Climent no existia, es va canalitzar als anys 80 i ara circula encaixonada entre dos blocs de formigó.

- La xarxa d'espais permet millorar la connectivitat
- Les zones de més valor són un patrimoni natural ha quedat reduït a illes
- Gestió integral: Risc d'inundacions, paisatge del Delta, recarrega aqüífer, conservació valors naturals, ús social.

El Departament de Medi Ambient i Habitatge està redactant un Pla Especial que desenvolupa els graus de protecció del planejament urbanístic. En el cas de Viladecans s'estableixen tres tipus d'espais protegits:

- Zones PEIN: Murtra i Remolar
- Zona ZEPA: Reguerons
- Zones de corredors biològics entre espais protegits: l'Ajuntament proposa Can Sabadell, la Riera de St. Climent i la Pineda Litoral.

El creixement de l'aeroport ha permès expropiar els càmpings i alliberar per a ús públic i social 80 ha de pinedes. Pròximament s'implementarà un Pla Especial igual que el del Prat. "Hem d'anar cap d'un territori complicat a un complex"

La comarca del Garraf: Els Colls Miralpeix, la Platja Llarga i la desembocadura del Foix **Josep Antoni Herrera, Tècnic de Medi Ambient de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú**

El Garraf està format per un terreny calcari molt permeable a l'aigua de pluja que ha conformat dues xarxes hídriques: la superficial i la interna d'aigües subterrànies.

- **Dos petits deltes:**
 - Desembocadura del Foix: 10 ha., hauria de tenir connectivitat amb el Parc del Foix, a través dels camps de conreu (C2-C3 PDU SC)
 - Riera de Ribes/ de Begues drena el 80% d'aigües superficials de Cubelles (règim de torrencialitat molt elevada).
- **Colls Miralpeix**, l'únic espai de pineda calcària en l'àmbit de la RMB, molt ben conservada. Cal connectar-la amb la resta del parc i Massís del Garraf a través de la Riera de Begues. Projecte de Consorci (abans final d'any), inici de protecció de l'espai.
- **Platja Llarga**: cas d'estudi, que implicaria la permuta d'un sector de 10 ha. de propietat privada.
- **Praderies de Posidònia oceànica**: es tracta d'un dels prats més importants i rics del litoral. A través de la Fundació Natura s'està realitzant un estudi per preservar-lo, amb 15 surgències submarines al massís del Garraf.

TAULA RODONA – EL FUTUR DELS ESPAIS BLAUVERDS **ARTICULAR UNA XARXA D'ESPAIS DIVERSOS I CARACTERÍSTICS DEL TERRITORI**

Sr. Jordi Vila, Tècnic de Planificació Territorial de l'Ajuntament de Malgrat de Mar

Com a membre de la Comissió de Medi Natural i Sostenibilitat des de la creació del Fòrum de Municipis del Litoral, en Jordi Vila explica que uns dels temes que més ha preocupat a la comissió ha estat la necessitat de preservar aquells espais lliures d'urbanització del litoral de la RMB que malgrat les dimensions o l'estat de conservació són espais amb una important funció social i natural. Són els anomenats espais blau-verds.

Per a la identificació i descripció dels espais blau-verds s'ha elaborat un fitxa que ha estat enviada a tots els municipis del litoral de la Regió Metropolitana. Comenta que omplir la fitxa requereix una mica de dedicació però el que es demana són els trets característics principals que permeten identificar l'estat i les necessitats de gestió.

Actualment es disposa de la descripció dels espais blau-verds de 13 municipis. Pels 16 restants es demana un esforç, ja que el projecte és prou interessant i necessari.

Sr. Ramon Torra, Director de Serveis Tècnics de la Mancomunitat de Municipis

La Mancomunitat de Municipis forma, juntament amb l'Entitat del Transport i l'Entitat del Medi Ambient, la institució que gestiona els serveis d'abast supramunicipal dels ajuntaments que conformen l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

El servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic de la Mancomunitat s'ocupa de diferents aspectes relacionats amb la gestió de les platges, per tal que estiguin en les millors condicions per a l'ús ciutadà, sense oblidar el seu caràcter d'espai natural. També ha realitzat diverses actuacions sobre els parcs metropolitans de diversos municipis com el de Gavà o Badalona. Actualment es planteja la creació d'un Passeig marítim metropolità Montgat –Castelldefels (42 km). No uniforme si no adaptat a cada lloc.

El Sr. Torra mostra molt interès pel projecte d'espais blau-verds i ofereix l'ajuda necessària per a impulsar-lo.

Sra. Isabel Boncompte, Subdirectora General de Protecció de la Biodiversitat de la Direcció General de Medi Natural del Departament Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya

Antecedents:

- 1979 Directiva 79/409/CEE Conservació de les Aus
- 1980 Estratègia Mundial per a la Conservació (UICN)
- 1992 Conveni sobre la Diversitat Biològica (Nacions Unides)
- 1992 Directiva 92/43/CEE de conservació dels hàbitats naturals i de la flora i fauna silvestre
- 1998 Estratègia de la Comunitat Europea per a la conservació i ús sostenible de la diversitat biològica

Línies de treball:

- Ampliació de la **Xarxa Natura 2000**: xarxa ecològica europea. Els Estats Membres, en el marc de les seves polítiques nacionals d'ordenació del territori i desenvolupament i, especialment per millorar la coherència ecològica de la Xarxa Natura 2000, fomentaran la gestió dels elements del paisatge de primordial importància per a la fauna i la flora silvestre.
- Concreció de les directrius sobre la **Connectivitat Biològica**.

Pla Director conques internes (ha sortit publicat al DOGC). El que s'ha inclòs a la protecció és la zona forestal a Malgrat de Mar; i al Garraf, els Colls Miralpeix.

COM PROTEGIR I GESTIONAR AQUESTS ESPAIS

Sr. Lluís-Xavier Toldrà, *Advocat de DEPANA*

- Models de protecció pública: l'exemple francès: Conservatoire de l'espace litoral et des rivages lacustres. Intervencions amistoses, compra, acords, drets de tempteig, cessió.
- Models de protecció privada: Financiació (600 euros/ha. al delta) de les actuacions. No hi ha diners per fer una solució íntegrament pública. L'administració local ha d'estar implicada. Per que no incloure una ecotaxa?. A França hi ha un sostre per a les expropiacions. A Catalunya les experiències són:
 - Fundació Territori i Paisatge
 - Fundació Natura
 - Xarxa de custòdia del territori
 - Entitats locals lligades a la gestió
 - Experiències de DEPANA
- Calen actuacions petites. Els municipis tenen pocs recursos i assumeixen més responsabilitats sobre el territori. Requereix gestió i recursos. El ministeri no hi intervé i tindria responsabilitat?
- Generalitat: Xarxa Natura 2000 – línies d'ajuts a partir del 2006

Propostes a Catalunya:

- Inici d'una política activa de gestió i protecció del litoral: Creació de l'Institut per la Conservació del Litoral amb l'objectiu d'assegurar la preservació dels valors naturals de la costa i l'aturada de la pèrdua paulatina d'aquests indrets. Integració de la iniciativa privada.
- Política de corresponsabilització en el finançament de la conservació del litoral des del punt de vista de l'acció administrativa, social i fiscal.
- Transformació de les inversions en matèria d'obres públiques en costes a favor de la seva supervivència: desconstrucció de ports i espigons, plans integrals d'incorporació a la ZMT, canvi de sentit en adquisició de zones a urbanitzar.

Superfície total costera prioritària d'adquisició a Catalunya: 3.838 ha. km. lineals de costa que significa: 66'3 km (11'5% dels 575km totals). El pressupost global estimat: 56.629.535 euros (dades 2.001) i el cost mig per m²: 1,475 euros/m² (245'5 PTA.).

SESSIÓ DE CLOENDA**Sr. Oriol Nel·lo, Secretari per a la Planificació Territorial del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya**

La guia romàntica del Maresme escrita per Víctor Balaguer així com el recorregut repetit aquest cop per Pau Vila en els anys 20, mostren un paisatge notablement diferent. Caldria visitar la costa al mode d'Italo Calvino i el plaer de tornar-hi, tractant els temes de l'especulació que aquest territori ha patit.

El litoral té valors patrimonials, ambientals i econòmics. Dels 670 km del sistema costaner, un 66% està urbanitzat, un 40% té algun tipus de protecció (inclou, Delta de l'Ebre i Cap de Creus), i el 14% no és ni urbanitzable ni protegit, mentre que 8,5% és no urbanitzable i la resta urbanitzable amb alguna figura de protecció.

El ritme d'urbanització ha estat i continua sent molt alt: a la Costa Brava, 300 ha./any, mentre que al Camp de Tarragona són 1000 ha./any. Fruit del procés de dispersió urbanitzadora més el desenvolupament turístic (2ª residència), el 34% del parc d'habitatges té usos diferents a l'habitatge; és a dir 320.0000 habitatges. Aquest creixement té riscos ambientals i econòmics pel mateix sector turístic, devorador del paisatge, que pot arribar a hipotecar-lo. Som a temps i s'ha d'actuar i s'ha de fer amb contundència.

PDUSC-1

Fet públic el 5 de febrer (1 mes i 2 dies després del canvi de govern). Intenció prestesa per marcar el to de la política posterior. Objectius: urbanístics, patrimonials, ambientals, econòmics:

1. Suspèn llicències dins dels 500 metres
2. Categoritza usos. Permet bloquejar el no urbanitzable al menys durant 12 anys.
3. Afecta a 24.500 ha, de les quals 1.000 són sol urbanitzable no delimitat (SUND)
4. En curs d'aprovació definitiva per a la Comissió d'urbanisme (per desembre)
5. Fons econòmic: 1'8 M d'euros (300MPTA) per a finançar el 50% d'intervencions) + (GISA 4 M d'euros per a camins de ronda). Es va obrir la convocatòria al setembre, han participat uns 20 municipis. Entre totes les demandes no s'arriba a cobrir tot el capital posat a disposició.

PDUSC - 1bis - per a sols urbanitzables delimitats sense Pla Parcial aprovat: (210 sectors suspensió de llicències, s'han retingut 50 àmbits del Pla. Es preveu un fons per a la gestió del sòl no urbanitzable destinat a entitats no lucratives.

Crítiques al PDUSC en el torn de preguntes i respostes:

- No consens, no informació, no consulta als municipis --- va se aprovat per Consens de tots els actors
- Vol aturar el creixement urbanístic --- vol que el SNU sigui SNU
- Estem creant greuges territorials --- Pretén sostenibilitat ambiental, desenvolupament econòmic, dret dels ciutadans de gaudir d'un ambient harmònic. Activitats agrícoles, mantenir aquesta activitat al litoral. El PDUSC garanteix aquest ús
- Crítiques a la conveniència i llunyania de les decisions "s'ha fet des d'un despatx" – si, però s'ha actualitzat tota la cartografia per aquesta franja (ortofotomapes, actualització de classificació), s'han elaborat unes fitxes espai per espai.
- Que passa amb les activitats periurbanes?
- Només s'ha donat un mes per demanar la subvenció -- El pressupost havia estat prorrogat, i només es va poder posar-ho al setembre i s'havien d'atorgar els ajuts abans d'acabar l'any.

Altres iniciatives:

- Modificació de la **Llei urbanisme** per a la gestió del no urbanitzable
- **Llei de Barris**
- **Avantprojecte de la Llei del Paisatge** (enguany s'acabarà). Preveu un fons per a la gestió del paisatge
- Projecte de fer actuacions exemplars (20 llocs) "Barcelona posa't guapa", efecte exemplificador per a la resta.
- Portar a terme totes les actuacions previstes en els Plans Territorials.

DEBAT I DISCUSSIONS

Preguntes realitzades pels assistents

- Que fer amb l'agricultura?
- Que fer amb els càmpings?
- Quins usos? Quina gestió?
- Quines activitats econòmiques poden contenir i són adients o compatibles amb aquests espais?
- Un o varis Consorcis? Com es gestionen aquests espais? Un Centre Conservatoire del Litoral?
- Que fer amb espais públics recuperats al Delta del Llobregat?
- Limitacions a l'accés amb control i supervisió al Parc del Delta?
- Ajudar als pagesos de El Prat amb subvencions?
- El sòl no urbanitzable com a teixit amb diverses capes de gestió? suport amb programes extensius: lluita contra incendis, camins, rieres, aplicar les polítiques convenientes a cada lloc?

Principals conclusions

Gran varietat d'espais no urbans, de mida i localització diferent, d'interès ambiental i sociocultural:

- Estratègics (separadors dels continu urbà)
- Culturals (recrear la identitat i significació dels llocs)

- Ecològics (connectors biològics mar-muntanya)

Actualment, els espais no urbans tenen usos diversos, i estan sotmesos a diferents regulacions urbanístiques. El Pla Director del Sistema Urbanístic Costaner (PDUSC) protegeix els sòls no urbans i alguns urbans no consolidats restants en el litoral metropolità.

Poden redefinir-se com a parcs urbans, o metropolitans, espais d'interès natural d'interconnexió, com digitacions i continuïtats fins la costa, els quals haurien de tenir diferents models de gestió i titularitat.

Les polítiques aplicades a Regió Metropolitana de Barcelona ((RMB) havien quedat, en alguns casos, alienes de les aplicades a la resta de Catalunya, en qüestions pressupostàries que van passar a dependre de la Diputació. Tanmateix, amb el canvi de govern hi ha hagut un canvi, que alguns han interpretat com un deure: hi ha una major implicació de la Generalitat a la província de Barcelona. L'objectiu és doble:

1. Integrar l'espai no urbanitzat en les propostes d'espais PEIN, parcs naturals, connectors biològic o ecològics. Aquest té un valor estratègic de primer ordre al litoral, per la densitat d'ocupació que suporta. Cal planificar un sistema d'espais lliures com a primera infraestructura d'ordenació del territori: integrar, preservar, recuperar, tot plegat amb un sentit territorial.
2. Implementar polítiques urbanístiques d'abast territorial

El mitjà proposat passa per integrar les figures des del punt de vista legislatiu, normatiu, amb el Pla sectorial de connectors biològics (pendent) o tal com fa el Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner (PDUSC).

El Departament de Política Territorial i Obres públiques de la Generalitat té la voluntat d'establir i proposar dos o tres espais emblemàtics que siguin locomotora de la RMB.

- **Parc de Collserola** un d'ells
- **Parc Natural del Delta del Llobregat:** Proposta en curs de Consorci per promoure la gestió integral (pla d'usos, delimitació, un parc al que es pot arribar en metro.
- **El cinturó Verd.** (serralada de marina, litoral) cal ampliar-los, unir-los i relacionar-los amb les rieres, recuperar canteres. La Generalitat participarà també en els Consorcis de la Serralada Litoral i Marina.
- **Delts Besòs, Llobregat, Tordera:** Cal impulsar per tots ells Consorcis per a la gestió.

Cal impulsar un nou *esquema de gestió*, que inclogui, a més de l'Agència Catalana de l'Aigua, també altres departaments de la Generalitat, així com els municipis.

S'han de buscar sistemes per a la recuperació de les plusvalúes generades per les transformacions urbanístiques: (modificació de la llei d'urbanisme + altres mesures incorporades abans d'any) per tal de finançar aquests espais. (Medi Ambient + Habitatge)

ESTRATÈGIES

- Consorci del litoral (gestió del sòl, gestió de l'aigua –rieres, aqüífers, mar, gestió de platges i fons marins)
- Projectes de restauració ambiental del Delta del Tordera

- Sistema d'Informació Geogràfic actualitzat en tot moment

ACCIONS

- Riera a Cabrera
- Regeneració de la Tordera (eliminació de càmpings: 50 M€)
- Proposta de protecció: desembocadura Foix (Cubelles) amb Parc Foix (tota la conca)
- Protecció Colls Miralpeix (tres municipis)
- Implicar el ministeri (l'estat espanyol)
- Publicació d'un llibre amb l'inventari dels diferents espais blauverds

CASOS DE REFERÈNCIA

- Parc dels esculls, a Barcelona
- Reconversió Lejía Conejo, a Badalona de les rieres
- Cas d'estudi: Permuta sector espai platja llarga (10 ha de propietat privada)
- Xarxa Natura 2000
- Riera Canyadó. Badalona connector costa-serralada (AMB)
- Passeig marítim Gavà: recuperació de les dunes amb un Pla parcial- els espais lliures es van concentrar a les parts més properes del litoral.(AMB)